

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ
«ИНСТИТУТ БИЗНЕСА БЕЛОРУССКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
УНИВЕРСИТЕТА»

ФАКУЛЬТЕТ ВЫСШАЯ ШКОЛА БИЗНЕСА

Кафедра инновационного управления

КУЛЬГАВЫЙ
Денис Васильевич

**ТЕХНОЛОГИИ МАНИПУЛИРОВАНИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
РУКОВОДИТЕЛЯ**

Магистерская диссертация

специальность 1-26 81 09 Технологии управления персоналом

Научный руководитель
Гатальская Галина Викторовна
к.пед.н., доцент
по специальности «Психология»

Допущена к защите
«___» _____ 2019 г.
Заведующий кафедрой
инновационного управления
_____ Е.А. Поддубская
кандидат педагогических наук, доцент

Минск, 2019

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ

Перечень ключевых слов: ГРУППОВОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ, ВОЗДЕЙСТВИЕ, МАНИПУЛЯЦИЯ, СУБЪЕКТ ВОЗДЕЙСТВИЯ, ОБЪЕКТ ВОЗДЕЙСТВИЯ, МЕТОДЫ ВОЗДЕЙСТВИЯ НА ГРУППУ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ, СОВМЕСТНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ, ГРУППОВАЯ АКТИВНОСТЬ, ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ, СТАТУСНО-РОЛЕВАЯ СТРУКТУРА ГРУППЫ, МАКИАВЕЛЛИЗМ, ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ВЫГОРАНИЕ

Постановка проблемы: В последние десятилетия исследование макиавеллизма в контексте профессиональной деятельности руководителя получило широкое распространение за рубежом, однако мало изучена в российской и белорусской науке.

Теоретико-методологическую основу исследования составили положения и принципы, разработанные в зарубежной и отечественной психологии: положения системного и субъектно-деятельностного подходов в психологии (К. А. Абульханова-Славская, В. А. Бодров, Л. Г. Дикая, Д. Н. Завалишина, А. В. Карпов, Е. А. Климов, А. Н. Леонтьев, Б. Ф. Ломов, А. А. Обознов, С. Л. Рубинштейн, В. Д. Шадриков); социально-психологические подходы к пониманию феномена манипуляции (R.Christie, F. Geis, D. McIlwain, V. Repacholy, D. Wilson, Ф. М. Бурлацкий и др.).

Целью диссертационного исследования является изучение особенностей технологий манипулирования и выявление причин его использования современными руководителями, а также того, как это влияет на эффективность руководства.

Достижение поставленной цели потребовало решения следующих **задач**:

1. Осуществить анализ существующих теоретических подходов к пониманию использования манипулирования и его место в управлении;
2. Разработать и провести эмпирическое исследование с целью выявления использования манипулятивных стратегий современными руководителями в бизнес-организациях.
3. Разработать психологические рекомендации по оптимизации стиля руководства менеджеров для системы повышения квалификации руководящих работников.

Объектом исследования в диссертационной работе является личность руководителя среднего и высшего звеньев организаций.

Предметом исследования являются технологии манипулирования в деятельности руководителей.

Структура работы: в первой главе проведен анализ существующих теоретических подходов к пониманию использования манипулирования и его места в управлении. Во второй главе представлены результаты эффективности эмпирического исследования, направленного на выявление использования манипулятивных стратегий современными руководителями в бизнес-организациях.

Методы исследования: наблюдение, метод экспертных оценок, психодиагностические методы (анкета, тесты), предоставление обратной связи, методы математического анализа, интерпретационные методы.

Практическая значимость исследования состоит в разработке рекомендаций по оптимизации стиля руководства современных менеджеров. Материалы диссертации могут использоваться в разработке программ повышения квалификации менеджеров, руководителей организаций.

Наиболее существенные результаты, содержащие элементы **новизны исследования**, состоят в том, что:

- полученные результаты открывают возможность для дальнейшего изучения проявлений манипулятивного воздействия в деятельности руководителя. Основываясь на данных, полученных в ходе исследования, можно наметить схему дальнейшего изучения склонности к манипулированию в управлении, обусловленной уровнем макиавеллизма личности, и взаимосвязи склонности к манипулированию с тактиками манипулирования.

- разработке психологических рекомендаций повышения эффективности труда в организации.

Область применения полученных результатов: на основе результатов исследования разработаны психологические рекомендации которые могут быть использованы при формировании стратегической программы успешного развития белорусских компаний и организаций.

Структура работы: магистерская диссертация состоит из введения, основной части, заключения, библиографического списка и приложений.

Объем работы 74 с.

Количество таблиц: 3

Рисунков: 6

Использованных источников: 37

Приложений: 8

АГУЛЬНАЯ ХАРАКТЕРЫСТИКА РАБОТЫ

Пералік ключавых слоў: ГРУПАВОЕ ЎЗАЕМАДЗЕЙННЕ, ЎЗДЗЕЙННЕ, МАНИПУЛЯЦЫЯ, СУБ'ЕКТ ЎЗДЗЕЙННЯ, АБ'ЕКТ ЎЗДЗЕЙННЯ, МЕТАДЫ ЎЗДЗЕЙННЯ НА ГРУПУ Ў ПРАФЕСІЙНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ, СУМЕСНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ, ГРУПАВАЯ АКТЫЎНАСЦЬ, ЭКАЛАГІЧНЫЯ ФАКТАРЫ, СТАТУСНА-РОЛЕВАЯ СТРУКТУРА ГРУПЫ, МАКІЯВЕЛІЗМ, ПРАФЕСІЙНАЕ ВЫГАРАННЕ

Пастаноўка праблемы: у апошнія дзесяцігоддзі даследаванне макіявелізму ў кантэксце прафесійнай дзейнасці кіраўніка атрымала шырокае распаўсюджванне за мяжой, аднак мала вывучана ў расійскай і беларускай навуцы.

Тэарэтыка-метадалагічную аснову даследавання склалі палажэнні і прынцыпы, распрацаваныя ў замежнай і айчынай псіхалогіі: палажэнні сістэмнага і суб'ектна-дзейнаснага падыходаў у псіхалогіі (К. А. Абульханова-Слаўская, В. А. Бадроў, Л. Г. Дзікая, Д. Н. Завалишина, А. В. Карпаў, Е. А. Клімаў, А. М. Лявонцьеў, Б. Ф. Лома, А. А. Абознаў, С. Л. Рубінштэйн, В. Д. Шчадрыкаў); сацыяльна-псіхалагічныя падыходы да разумення феномену маніпуляцыі (R. Christie, F. Geis, D. McIlwain, B. Repacholy, D. Wilson, Ф. М. Бурлацкі і інш.).

Мэтай дысертацыйнага даследавання з'яўляецца вывучэнне асаблівасцяў тэхналогій маніпулявання і выяўленне прычын яго выкарыстання сучаснымі кіраўнікамі, а таксама таго, як гэта ўплывае на эфектыўнасць кіраўніцтва.

Дасягненне пастаўленай мэты патрабавала вырашэння наступных задач:

1. Ажыццявіць аналіз існуючых тэарэтычных падыходаў да разумення выкарыстання маніпулявання і яго месца ў кіраванні;
2. Распрацаваць і правесці эмпірычнае даследаванне з мэтай выяўлення выкарыстання маніпуляцыйных стратэгий сучаснымі кіраўнікамі ў бізнес - арганізацыях.
3. Распрацаваць псіхалагічныя рэкамендацыі па аптымізацыі стылю кіраўніцтва менеджэраў для сістэмы павышэння кваліфікацыі кіруючых работнікаў.

Аб'ектам даследавання ў дысертацыйнай працы з'яўляецца асоба кіраўніка сярэдняга і вышэйшага звёнаў арганізацый.

Прадметам даследавання з'яўляюцца тэхналогіі маніпулявання ў дзейнасці кіраўнікоў.

Структура працы: у першым раздзеле праведзены аналіз існуючых тэарэтычных падыходаў да разумення выкарыстання маніпулявання і яго месца

ў кіраванні. У другім раздзеле прадстаўлены вынікі эфектыўнасці эмпірычнага даследавання, накіраванага на выяўленне выкарыстання маніпулятыўных стратэгий сучаснымі кіраўнікамі ў бізнес-арганізацыях.

Метады даследавання: назіранне, метады экспертных ацэнак, псіхадэягнастычныя метады (анкета, тэсты), прадстаўленне зваротнай сувязі, метады матэматычнага аналізу, інтэрпрэтацыйныя метады.

Практычная значнасць даследавання складаецца ў распрацоўцы рэкамендацый па аптымізацыі стылю кіраўніцтва сучасных менеджэраў. Матэрыялы дысертацыі могуць выкарыстоўвацца ў распрацоўцы праграм павышэння кваліфікацыі менеджэраў, кіраўнікоў арганізацый.

Найбольш істотныя вынікі, якія змяшчаюць элементы навізны даследаванні, складаюцца ў тым, што:

- атрыманыя вынікі адкрываюць магчымасць для далейшага вывучэння праяў маніпулятыўнага ўздзеяння ў дзейнасці кіраўніка. Грунтуючыся на дадзеных, атрыманых у ходзе даследавання, можна намеціць схему далейшага вывучэння схільнасці да маніпулявання ў кіраванні, абумоўленай узроўнем макіявелізму асобы, і ўзаемасувязі схільнасці да маніпулявання з тактыкамі маніпулявання.

- распрацоўцы псіхалагічных рэкамендацый павышэння эфектыўнасці працы ў арганізацыі.

Вобласць ужывання атрыманых вынікаў: на аснове вынікаў даследавання распрацаваны псіхалагічныя рэкамендацыі якія могуць быць выкарыстаны пры фарміраванні стратэгічнай праграмы паспяховага развіцця беларускіх кампаній і арганізацый.

Структура працы: Магістарская дысертацыя складаецца з ўвядзення, асноўнай часткі, заключэння, бібліяграфічнага спісу і прыкладанняў.

Аб'ём працы 74 с.

Колькасць табліц: 3

Малюнкаў: 6

Выкарыстаных крыніц: 37

Прыкладанняў: 8

GENERAL DESCRIPTION OF WORK

A list of key words: GROUP INTERACTIONS, IMPACT, MANIPULATION, THE SUBJECT OF IMPACT, THE OBJECT OF IMPACT, METHODS OF INFLUENCE ON A GROUP IN PROFESSIONAL ACTIVITY, JOINT ACTIVITY, GROUP ACTIVITY, ENVIRONMENTAL FACTORS, STATUS AND ROLE STRUCTURE OF THE GROUP, MACHIAVELLIANISM, PROFESSIONAL BURNOUT

Statement of the problem: in recent decades, the study of Machiavellianism in the context of professional activity of the manager has become widespread abroad, but little studied in Russian and Belarusian science.

Theoretical and methodological basis of research was constituted by the provisions and the principles developed in foreign and domestic psychology: the provisions of the system and subject-activity approaches in psychology (K. A. Abulkhanova-Slavskaya, V. A. Bodrov, L. G. Dikaya, D. N. Zavalishina, A. V. Karpov, E. A. Klimov, A. N. Leontev, B. F. Lomov, A. A. Oboznov, S. L. Rubinstein, V. D. Shadrikov); socio-psychological approaches to the understanding of the phenomenon of manipulation (R. Christie, F. Geis, D. McIlwain, V. Repacholy, D. Wilson, F. M. Burlatsky, etc.).

The purpose of the dissertation research is to study the features of manipulation technologies and identify the reasons for its use by modern managers, as well as how it affects the effectiveness of management.

In order to achieve the goal, it was needed to solve the following problems:

1. To analyze existing theoretical approaches to understanding the use of manipulation and its place in management;
2. To develop and conduct empirical research to identify the mid- and top-level executives organizations.
3. To develop psychological recommendations to optimize the management style of managers for the system of advanced training of executives.

The object of research in the thesis is the personality of the head of the middle and higher levels of organizations.

The subject of the study is the technology of manipulation in the activities of managers.

Structure of the work: the first chapter analyzes the existing theoretical approaches to understanding the use of manipulation and its place in management. The second chapter presents the results of the effectiveness of empirical research aimed at identifying the use of manipulative strategies by modern managers in business organizations.

Research methods: observation, expert evaluation method, psychodiagnostic methods (questionnaire, tests), feedback, methods of mathematical analysis, interpretation methods.

The practical significance of the study is to develop recommendations for optimizing the management style of modern managers. Dissertation materials can be used in the development of training programs for managers, heads of organizations.

The most significant results, which contain elements of the novelty of the study, are that:

- the results provide an opportunity for further study of the manifestations of manipulative influence in the activities of the manager. Based on the data obtained in the course of the research, it is possible to outline a scheme for further study of the tendency to manipulate in management, due to the level of Machiavellianism of the individual, and the relationship of the tendency to manipulate with the tactics of manipulation.

- development of psychological recommendations to improve the efficiency of work in the organization.

Field of application of the results: based on the results of the study, psychological recommendations that can be used in the formation of a strategic program for the successful development of Belarusian companies and organizations have been developed.

Structure of work: master's thesis consists of introduction, main part, conclusion, bibliography and appendices.

Total amount of the thesis is 74 pages.

Number of tables: 3

Figures: 6

Sources used: 37

Appendices: 8